

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ, VYKDanČIŲ SAVO
FUNKCIJAS CHEMINIO UŽTERŠIMO ATVEJ AIS, REKOMENDUOJAMŲ
ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ IR NAUDOJIMOSI JOMIS TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2009 m. balandžio 15 d. Nr. V-274

Vilnius

Atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (Žin., 2003, Nr. [70-3170](#)) 5 straipsnio 1 dalį ir siekdamas išvengti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų sveikatos pakenkimų ekstremalių situacijų, susijusių su tarša cheminėmis medžiagomis, atvejais:

1. T v i r t i n u Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, vykdančių savo funkcijas cheminio užteršimo atvejais, rekomenduojamas asmenines apsaugos priemones ir naudojimosi jomis taisykles (pridedama).

2. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti ministerijos sekretoriui pagal administruojamą sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ALGIS ČAPLIKAS

**SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ, VYKDanČIŲ SAVO
FUNKCIJAS CHEMINIO UŽTERŠIMO ATVEJ AIS, REKOMENDUOJAMOS
ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS IR NAUDOJIMOSI JOMIS TAISYKLĖS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, vykdančių savo funkcijas cheminio užteršimo atvejais, rekomenduojamos asmeninės apsaugos priemonės ir naudojimosi jomis taisyklės (toliau – Taisyklės), parengtos siekiant užtikrinti tinkamą visuomenės sveikatos priežiūrą cheminio užteršimo atvejais ir išvengti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų sveikatos pakenkimo ekstremalių situacijų, susijusių su tarša cheminėmis medžiagomis, atvejais ir nustato reikalavimus asmeninėms apsaugos priemonėms, jų laikymui, reglamentuoja asmeninių apsaugos priemonių naudojimo bei dekontaminacijos tvarką.

2. Taisyklės taikomos asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų specialistams, vykdančiams savo funkcijas už cheminio užteršimo židinio ribų arba likviduotame cheminio užteršimo židinyje.

3. Taisyklių nuostatos suderintos su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 24 d. nutarimo Nr. 501 „Dėl Buities, sanitarinių ir higienos patalpų įrengimo reikalavimų“ (Žin., 2003, Nr. [40-1820](#)), Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymo Nr. A1-331 „Dėl Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. [123-5055](#)) ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. 69 „Dėl techninio reglamento „Asmeninės apsauginės priemonės“ patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [65-1967](#)) nuostatomis.

4. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

CE ženklas – vaizdinė deklaracija, patvirtinanti, kad produktas atitinka galiojančių Europos Sąjungos teisės aktų nustatytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus.

CE ženklinimo reikalavimai – procedūros, apimančios gamintojo deklaracijos paskelbimą, EB tipo tyrimą ir notifikuotosios įstaigos atliekamą kokybės kontrolę, (žr. 93/95/EEB, 96/58/EEB bei 93/68/EEB reikalavimus dėl Asmeninių apsaugos priemonių ženklinimo).

Dekontaminacija – radioaktyviųjų medžiagų pašalinimas, kenksmingų cheminių bei biologinių medžiagų nukenksminimas ir (ar) pašalinimas nuo žmogaus odos bei matomų gleivinių, drabužių ir avalynės, asmeninių apsaugos priemonių ir kitų objektų paviršiaus.

Dekontaminavimo priemonės – tai priemonės (tirpalas, milteliai ir t. t.), skirtos dekontaminacijai atlikti.

Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka 3 punkte minimuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

**II. REIKALAVIMAI ASMENINĖMS APSAUGOS PRIEMONĖMS
IR JŲ LAIKYMU**

5. Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai, gavę informaciją apie ekstremalią situaciją, susijusią su tarša nežinomomis cheminėmis medžiagomis ir dėl to kylančia grėsme sveikatai, dirbdami privalo turėti ir, esant reikalui, dėvėti asmenines apsaugos priemones:

5.1. viso veido panoraminę kaukę (toliau – kaukė) su kombinuotu (universaliu) filtru, apsaugančiu nuo daugelio cheminių medžiagų (jų dujų, garų, kietųjų dalelių);

5.2. apsauginius daugkartinio arba vienkartinio naudojimo kombinezonus arba kostiumus;

5.3. apsaugines daugkartinio arba vienkartinio naudojimo pirštines;

5.4. apsauginius guminius batus.

6. Naudojamos asmeninės apsaugos priemonės privalo:

6.1. būti paženklintos CE ženklu ir turėti matomą, įskaitomą ir nedviprasmišką, atsparų ir patvarų ženklinį, kuriame būtų pateikta ši informacija:

6.1.1. Lietuvos standarto žymuo ir metai;

6.1.2. gamintojo pavadinimas arba jo identifikavimo ženklas;

6.1.3. pagaminimo metai;

6.1.4. priemonės tipas;

6.2. atitikti standartų LST EN 340:2004. Apsauginė apranga. Bendrieji reikalavimai, LST EN 14387:2004+A1:2008. Kvėpavimo organų apsaugos priemonės. Dujų filtrai ir sudėtiniai filtrai. Reikalavimai, bandymai, ženklinimas, LST EN 529:2006. Kvėpavimo organų apsaugos priemonės. Parinkimo, naudojimo, kasdieninės ir techninės priežiūros rekomendacijos. Nurodymai, LST EN ISO 20346:2004. Asmeninės apsauginės priemonės. Apsauginė avalynė (ISO 20346:2004) ir kitų asmeninių apsaugos priemonių parinkimą, naudojimą ir priežiūrą reglamentuojančių standartų, reikalavimus;

6.3. apsaugoti nuo galimo kenksmingo cheminių medžiagų poveikio, nesukeldamos didesnės rizikos darbuotojų sveikatai ir saugai;

6.4. turėti gamintojo parengtą naudojimosi instrukciją lietuvių kalba;

6.5. tikti konkrečiam darbuotojui.

7. Kiekvienoje sveikatos priežiūros įstaigoje turi būti paskirtas asmuo, atsakingas už asmeninių apsaugos priemonių priežiūrą, saugojimą, išdavimą darbuotojams bei personalo apmokymą teisingai naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

8. Asmeninių apsaugos priemonių rinkinių skaičių nustato įstaigos vadovas. Minėtus rinkinius būtina po kiekvieno panaudojimo bei periodiškai peržiūrėti dėl jų galiojimo laiko ir tinkamumo naudoti. Draudžiama asmenines apsaugos priemones naudoti pasibaigus jų galiojimo laikui.

9. Darbuotojai turi būti apmokyti teisingai naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis, o pagrindiniai naudojimosi jomis reikalavimai turi būti įrašyti į darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas.

10. Kiekvienas darbuotojas, vykdamas savo funkcijas cheminio užteršimo atvejais, turi turėti iš anksto jam priskirtą ir jo dydį atitinkantį asmeninių apsaugos priemonių komplektą.

11. Perduodant asmeninių apsaugos priemonių komplektą kitiems asmenims, būtina jį papildomai paruošti (nuplauti, išvalyti, dezinfekuoti ir t. t.) laikantis gamintojų reikalavimų.

12. Jiems skirtas asmenines apsaugos priemones darbuotojai privalo tinkamai prižiūrėti, naudoti pagal paskirtį, laiku pranešti darbdaviui arba sveikatos priežiūros įstaigos atsakingam asmeniui apie priemonių susidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti.

13. Apsauginiai kombinezonai arba kostiumai turi būti išduodami darbuotojams kartu su apatinių rūbų komplektu (tai gali būti plonas trikotažinis sportinio tipo kostiumas arba medvilninė pižama).

14. Buitinės patalpos, esančios greitosios medicinos pagalbos stotyse (skyriuose), ligoninių priėmimo ir skubios medicinos pagalbos skyriuose, visuomenės sveikatos centruose ir kitose sveikatos priežiūros įstaigose, kurių specialistai vykdo savo funkcijas cheminio užteršimo atvejais, gali būti naudojamos darbuotojams apsirengti asmenines apsaugos priemones bei jas saugoti. Asmeninės apsaugos priemonės turi būti laikomos (saugomos) vadovaujantis gamintojo nustatytais reikalavimais.

15. Saugoti asmenines apsaugos priemones galima taip pat spintelėje darbo vietoje bei transporto priemonėse. Saugant asmenines apsaugos priemones transporto priemonėse, jos

papildomai turi būti tikrinamos atsakingo asmens, kad būtų užtikrinamos 14 ir 16 punktuose apibrėžtos laikymo sąlygos.

16. Po patikrinimo, valymo ir esant reikalui taisymo asmeninės apsaugos priemonės turi būti laikomos tinkamose dėžutėse arba kitoje taroje, kad būtų apsaugotos nuo dulkių, drėgmės, karščio, šalčio, tiesioginių saulės spindulių, korozinių medžiagų poveikio.

17. Greitosios medicinos pagalbos automobilyje turi būti tiek asmeninių apsaugos priemonių komplektų, kad jų užtektų kiekvienam brigados nariui.

III. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSIRENGIMO TVARKA

18. Apsirengdami asmeninės apsaugos priemonės darbuotojai privalo:

18.1. atidžiai patikrinti kaukės ir visų apsauginių rūbų gumines dalis, visą kombinezoną arba kostiumą, pirštines dėl galimų mechaninių pažeidimų, patikrinti kaukės filtrą dėl galiojimo laiko;

18.2. apsivilkti apsauginį kombinezoną arba kostiumą, dar neužsidėję galvos gobtuvą;

18.3. apsiauti guminius batus, kombinezono arba kostiumo kelnes užtraukti ant batų ir aprišti arba kitaip užtvirtinti;

18.4. prieš užsidėdami kaukę su kombinuotu filtru, patikrinti ją dėl sandarumo, kaip nurodyta 20 punkte; rekomenduojama su savimi turėti ir atsarginį filtrą;

18.5. užsidėti kostiumo galvos gobtuvą, užsitraukti ir užrišti virvutes;

18.6. užsimauti apsaugines pirštines (siekiant išvengti rankų prakaitavimo, po jomis reikėtų dėvėti plonas medvilninės pirštines) taip, kad jos iš išorės apgaubtų kombinezono arba kostiumo rankogalius.

19. Kitas asmuo (asistentas) turi patikrinti, ar gobtuvas gerai prigludęs prie galvos, ar visos virvutės paslėptos (virvutes reikia palikti taip, kad nusirengiant jas būtų galima lengvai atrišti).

20. Tikrinant kaukės sandarumą, reikia rankos delnu uždengti kaukės filtrą ir mėginti įkvėpti:

20.1. jei įkvėpti neįmanoma, kaukė yra sandari;

20.2. jei įkvėpti pavyksta, reikėtų labiau prispausti kaukę prie veido ir / arba tampriau įtempti kaukės dirželius. Jeigu tokiu būdu nepavyksta užtikrinti kaukės sandarumo, kaukė gali būti įplyšusi ar netinkama naudoti dėl kitų priežasčių.

21. Nustačius, kad kaukė nėra pakankamai sandari, ją reikia pakeisti (su nesandaria kauke į pavojaingą zoną eiti draudžiama).

IV. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ NUSIRENGIMO TVARKA

22. Nusirengdami asmeninės apsaugos priemonės darbuotojai privalo:

22.1. dekontaminuoti guminius batus (užpurkšdami ant jų dekontaminavimo priemonę, šluostydami dekontaminavimo priemone sudrėkinta šluoste ar įlipę su apsaugine avalyne į negilų indą su dekontaminavimo priemone);

22.2. rankas, nenusimovus pirštinių, plauti inde su dekontaminavimo priemone arba valyti pirštines tamponu, suvilgytu dekontaminavimo priemone;

22.3. kaukę (nenusiėmus) pavalyti tamponu, suvilgytu dekontaminavimo priemone;

22.4. nusimauti viršutines pirštines, išmesti jas į užterštų daiktų surinkimo konteinerį arba, jeigu pirštines daugiartinio naudojimo, sudėti į plastikinį maišą;

22.5. nusivilkti apsauginį kombinezoną arba kostiumą, sulankstydami ir susukdami jį taip, kad išorinė (užteršta) pusė būtų viduje, ir įdėti jį į plastikinį maišą;

22.6. atsistoti ant dekontaminavimo priemone suvilgytų rankšluosčių, nusiauti batus ir sudėti juos į plastikinį maišą;

22.7. nusimauti vidines pirštines ir išmesti į užterštų daiktų surinkimo konteinerį;

- 22.8. atsargiai užkišti pirštus už kaukės kraštų, giliai įkvėpti, užsimerkti, nusiimti kaukę ir ją įdėti į plastikinį maišą;
- 22.9. prieš išeidami iš persirengimo kambario, nusiplauti rankas vandeniu su muilu;
- 22.10. užterštus rūbus ir reikmenis, sudėtus į tam skirtus maišus, palikti persirengimo kambaryje.
23. Asmeninių apsaugos priemonių pirminei dekontaminacijai naudojamos dekontaminavimo priemonės, atsižvelgiant į duomenis, pateiktus įvykio metu pasklidusios cheminės medžiagos saugos duomenų lape.

V. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ DEKONTAMINACIJA

24. Panaudotos asmeninės apsaugos priemonės pagal gamintojo nurodytas rekomendacijas sveikatos priežiūros įstaigos lėšomis turi būti chemiškai valomos, skalbiamos, dezinfekuojamos kaip galima greičiau (per įmanomą trumpiausią laikotarpį), kad likusi drėgmė nepakenktų jų tolesniam tinkamam funkcionavimui.
25. Dekontaminacija gali būti atliekama pagal sutartį specialiose įmonėse, kurios teikia cheminio valymo paslaugas.
26. Užterštos vienkartinio naudojimo asmeninės apsaugos priemonės priskiriamos pavojingoms atliekoms ir yra tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakyme Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [63-2065](#); 2004, Nr. [68-2381](#)) nustatytais reikalavimais.
-